

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede opoldne.

Štev. 5.

V Mariboru, dne 29. januarja 1903.

Tečaj XXXVII.

Slovenska avtonomija.

Za vse Slovence je avtonomija neizogibno potrebna. Ves slovenski narod živi razcepljen v 6 različnih pokrajinah. Slovenci so na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, Goriškem, v Trstu in v Istri.

Slovenski narod, kateri ni velik, je torej prisiljen ločeno od svojih rojakov vedno le v malem številu si iskati pravice. To je za njega jako težka, da, moramo reči, pretežka naloga. In mora li res pri tem ostati? Mi rečemo, da nikakor ni treba, da pri tem ostane. Če bi res slovenski narod uvidel, da mu je to na velikansko škodo, bi tudi hotel, da se to enkrat za vselej spremeni in ta volja bi morala biti trda in neomahljiva. Ali nam je pri tem še treba kakih pomislekov?

Vsi Slovenci, kar nas je sploh, moramo zahtevati, da bodemo skupno v eni deželi, saj govorimo en jezik ter se med seboj tudi bolj razumemo kakor s tujci. Slovenci bi poslali svoje poslance v deželni zbor, kjer bi se shajali naši najboljši slovenski možje in se bi posvetovali o naših slovenskih stvareh. Nemcem privoščimo njihove deželne zборе, sami pa hočemo tudi svoj deželni zbor, ker zakaj ne bi bila povsod pravica?

Ves pošten svet se poteguje dandanes za pravico in sicer jo zahteva tem marljivejše in gorečnejše, čim poštenjši je.

Ali se naj damo mi Slovenci sramotiti, to bi bilo grdo od nas. Kdor se ne upa pravice zahtevati, je tudi ni vreden.

Če bi mi sami o sebi odločevali v šolskih, upravnih in vseh drugih stvareh, bi si gotovo vse drugače pripravljali in vse boljše uravnali, kakor je to sedaj. Slovenci bi imeli na ta način mnogo boljše življenje in krivic bi se lahko popolnoma ubranili. Sedaj pa, ko nas vidijo naši sovražniki v tako majhnem številu proti sebi, postajajo vedno predrznejši ter nas tlačijo in tlačijo. Če bi bili ločeni, bi pa eden za drugega le toliko skrbeli, kakor bi bilo ravno potrebno, in gotovo bi se tudi videli mnogo rajše.

Slovenci, Nemci in Lahi bi torej imeli boljše, in vlada bi imela boljše. Mi bi sami za sebe mnogo več skrbeli in vladi bi tako odpadla velika skrb. S tem se torej stori samo jako dobro delo. Dobro bi bilo delo, ker je na pravični podlagi. Več ne zahtevamo ali to pa zahtevamo in sicer z vso odločnostjo. Kdor namreč pri pravičnih stvareh ni odločen, ta je potuhnjeneč!

Koga smo mi Slovenci odločili, da zastopa naše slovenske zahteve? Kakor vsi znamo, so to naši poslanci. Ker mi Slovenci nismo narod, kateri se samo hipoma zavzema za stvar, potem bi pa za njo ne hotel več skrbeti, zato bi radi od svojih poslancev imeli, da se žrtvujejo za to potrebno stvar. In če bi vsi slovenski kmetje in vsi slovenski meščani v svojih javnih zastopih, kakor na primer v občinskih zastopih in povsod drugod glasno in odločno svoje poslance podpirali, bi ti naravnost morali odločno ter neustrašeno in vstrajno to našo zahtevo proti vladi zastopati.

Slovensko uradovanje.

Od Sv. Marjete p. Ptuj.

Kot sosedi dežele hrvatske imamo pogostoma s hrvatskimi uradi opraviti. Pa v katerikoli urad prideš, povsodi se uraduje le v hrvatskem jeziku, ne v nemškem, pa tudi ne v madžarskem! Za vsakega se uraduje hrvatski, bodisi kmet ali gospod, domačin ali tujec. Nobenemu uradniku pa ne pride na pamet, da bi kedaj za Hrvata napravil zapisnik madžarski ali nemški, ampak le v tistem jeziku, katerega stranka govori, t. j. v hrvatskem. Od hrvatske meje pa do uradov v Ptuj ni dve uri hoda, in vendar kak razloček! Tu je že vse nemško, akoravno je velika večina prebivalstva slovenska. Če prideš v urad, govori svoj materni jezik. Podaj tožbo ali prošnjo, vse bode se zapisalo nemški. Poslušaj zapuščinske ali sporne razprave, zapisuje se s Slovenci edino le nemški, ako ni navzoč slovenski odvetnik, kateri odločno tirja slovensko protokoliranje. Večkrat uradnik pri c. kr. okrajnem sodišču in okrajnem glavarstvu stranko koj izprašuje, če zna nemški. Če stranka le namigne, da razume nekoliko nemški, govori tudi uradnik sam le nemški! Hrvatskemu kmetu, hrvatskemu gospodu bi tega hrvatski uradnik ne smel storiti! Hrvat vsakega stanu svoj jezik toliko ljubi in spoštuje, da mu da povsodi prednost, tudi v uradu! Hrvati so si vsvesti, da je uradnik zaradi ljudstva tu, da ljudstvo uradnike plačuje, da mora uradnik jezik ljudstva znati in se tega jezika posluževati! Kedaj pa bomo mi Slovenci do tega spoznanja prišli?

Listek.

Spodnji in Gornji.

Povest iz kmečkega življenja — Prevel I. Vuk.

I.

Velika vas Plešnice na Moravskem je bila ob času, ko se godi naša povest, razdeljena v dva dela. Delil jo je precej širok potok, čez katerega je vodila napol strohnela, ozka, lesena brv. Davno že bi lahko postavili novo brv, ali prebivalci se niso mogli nikdar zjediniti. Prebivalci zgornjega dela vasi, kratko »Gornji« imenovani, so hoteli imeti most ali brv na drugem mestu, kakor »Spodnji«. Ta mala razprtija je bila povod dolgotrajnemu sovraštvu med vaščani.

Prepirali so se starci v občinskem zboru, prepirala se je mladina. Potok je delal mejo med sovražnima vojskama in ne prerediti se je slišalo o krvavem pretepu fantov gornjega in spodnjega dela vasi, posebno pri cerkvenem shodu.

»Spodnji«, v katerih lasti je ležala tudi cerkev, so se držali, kot bi imeli prednost pred »Gornjimi«; in zato so ti morali tudi poskušati njih gospodarstvo, ko so morali hoditi k »Spodnjim« v cerkev in šolo.

Celo med otroci se je vgnezdilo sovraštvo

in boj. In akoravno je bil začetek »Spodnjih«, bili so vendar vsega krivi »Gornji«, zakaj so pa ravno »Gornji«?

Župnik in učitelj sta se zastoj trudila, ustaviti to medsebojno sovraštvo. Njih dobrohotne besede našle so le gluha ušesa, dvomljivo gibanje z ramami, da celo zoperstavljanje in ugovor. En župnik si je celo poiskal drugo župnijo. Akoravno je bil priljubljen pri vaščanih, vendar jih ta zguba ni zmodrila. »So pač trdoglavneži!« tožil je njegov naslednik.

Med njimi je sovraštvo že tako priklopelo, da »Spodnji« fantje niso trpeli, da bi »Gornji« občevali z njimi; niso smeli nikogar obiskati ali povasovati pri »Spodnjih« in v občinsko gostilno, ki je stala zraven cerkve, niso smeli zahajati.

Leopold Marven, navadno »Razbijač« imenovan, je bil vodja »Spodnjih«. Njegovi zvesti pomočniki so bili »kruljev Vinc«, tako imenovan, ker je nekoliko šepal, in »rudeči Hanza«, zato, ker je imel rudeče lase. Ti trije bili so pri vsakem pretepu zraven, ter podžigali drugim pogum. »Gornji« pa tudi niso bile same nedolžne ovčice; povračali so jim, kjer se je dalo. Jednako z enakim — vendar so se samo branili, nikdar pa ne začeli.

Neprijetno za »Gornje« je bilo to, da je župan vasi stal na strani »Spodnjih«. Bil je

premožen kmet in umen vinogradnik, ki je v svoji kleti shranjeval polne sode zlahtne tekočine iz trtne krvi. Pri njem se je vse pogovorilo in napilo. Razven tega je imel tudi lepo hčerko, ki so jo navadno »lepa Marica« imenovali.

Marica Smrekar je bila v resnici prav lepa deklica in marsikateri mladenič je imel, kakor pravijo »oko za njo«. No, ona se še ni odločila za nobenega — vendar je bilo obče znano, da drugega ne bo, kakor jednega »Spodnjih«.

Ali med tem se je dogodila dogodbica, ki je spravila vse po koncu in še povečala sovraštvo.

Bil je cerkven shod.

Popoldanšnji blagoslov je končan, mladeniči in dekleta se podajo na plesišče pod lipo, ki je stala pred občinsko hišo. Bilo je krasno vreme. Visoko, gladko obeljeno, na vrhu s cvetlicami in zastavami okrašeno »mlajevo drevo« je stalo tam. Na odru, iz desk zbitim, sedijo godci ter piskajo poskočne koračnice, brze polke in zibajoče valčke, da je kar gredo podplate. Dekleta so stala v polukrogu, druga zraven druge — te iz gornje vasi na desni, one iz spodnje vasi pa na levi. In tako tudi fantje.

»Gornjih« je bilo takrat toliko prišlo da je »Spodnjim« upadel pogum. Tudi je bi;